

Vokiečiai sėkmingai tebe-puola į rytus nuo Dniepro

Vyriausioji Fiurerio Būstinė.
X. 1. Karo pajėgų vyriausioji vadovybė praneša:

Puolamieji veiksmai į rytus nuo Dniepro tebevyksta sėkmingai. Į rytus nuo Dniepro-petrovsko viena šarvuociu divizija, netikėtai puolusi, paėmė kelias prieš baterijas. Išiaurė nuo tos vietas

kita šarvuociu divizija puolė prieš šarvuotąsias pajėgas ir iš 80 sunaikino 45 sovietų tankus.

Likusieji sovietų šarvuoti dali-nai buvo priversti bėgti. Karo lektuvai naktį į spalių 1 d. puolė karinius pastatus Maskvoje.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją stipresnis karos lektuvų gyvenginys puolė Newcastle lail-

vų statybos centrą. Buvo su-kelta daug gaisrų ir sprogimų dokei ir laivų dirbtuvėse. Kiti oru puolmai buvo nukreipti prieš svarbius karinius taiki-nius britų rytų pakraštyje ir Skotijoje.

Buvo nuskandintas vienas 1.500 tonų talpos prekybos laivas.

Siaurės Afrikoje vokiečių ka-ro lektuvai rugsėjo 30 d. sėkmingai puolė britų palapinių stovyklą prie Tobruko.

Britų bombonešiai praėjusia naktį numetė sprogstamajų ir padegamajų bombų į visos eilės prie Vokiečių įlankos ir Baltijos pakraštyje esančių miestų gyvenamuosius kvartalus. Civilių gyventojų tarpe buvo už-

mušti ir sužeistų. Keletas gy-vėnamų namų buvo sugriauta ar sužalota. Pavieniai lektuvai, kurie mėgino pulti Berlyną, bu-vo priversti pasukti atgal. Nak-tiniai naikintuvali, zenitinė ir laivyno artilerija numušė tris priešo lektuvus.

BERLIN. X. 1. Iš karinių sluoksnų DNB patyrė:

plataus masto bolševiku puolimai Rytų fronto vidurinėje dalyje buvo atmušti su dideliais kruvinais nuo-stoliais ir materialine žala sovietams.

Iš Londono paskleistas tvirtini-mas, kad vokiečiai minėtame fronto ruože buvę atstumti, yra pramanytas.

BERLIN. X. 1. Naujausioji Churchillio kalba vokiečių politiniuose sluoksniuose laikoma įdomia jau bent dėl to, kad ji leidžia suprasti Anglijos karinė politinė ir maitinimo padėti, ji sustiprina Vokietijos įsitikinimą pergale ir patvirtina jos nuomonę, kad Anglia eina prie tikro savo galo.

Iš esmės, kaip čia pareiškama, ši kalba yra Reicho politinės ir kari-nės padėčių ir jo pranašumo prieš pačių anglų tautą nesuvokimo mišinys. Šios kalbos centriniai punkte yra bandymas savotišku būdu paaiškinti anglų tautai, kodėl Anglia negalinti daugiau padėti sovietams. Ryšium su šia nuo-mone, šiuose sluoksniuose nurodo-ma į ši esminį, jautriai pasakyta, sakini: „Daugelio atžvilgiu tos problemos, prieš kurias mes dabar stovime, yra panašios toms, prieš kurias mes stovėjome pereitais metais, kai su skaudama širdimi bu-vome priversti atsiaskyti pasiūsti į Prancūziją dar likusias paskutines mūsų lektuvų naikintuvų eskadri-les, nes nuo jų priklausė visa mūsų atsišypimo jėga.“

Šiuo pagrindiniu sakiniu sie-kama duoti suprasti anglų tautai ir Sovietų Sajungai pesimistinė padėtis, kad iš anksto paruošti neigiamą at-sakymą į Maskvos reikalavi-mus.

Informuotiems vokiečių sluoks-niams nėra jokios abejonės dėl to, kad Maskva yra pareiška-vusi kokio nors ekspedicinio korpo-vis tiek, ar į Kaukazo ar kitoki frontą. I tai Churchillio duotas atsakymas, kaip šiuose vokiečių sluoksniuose pareiškama, yra tuo įdomus, kad

jis pirmą kartą pripažista anglų žemyno kariuomenės netinkamumą, nors ir pažymėjęs, kad čia reikalas eina dėl vienos nereikšmingos vienetos, neturinčios karinio patyrimo. Vokiečių nuomone, Churchillis sėkė prisipažinimą teturejės pa-pildyti konstatavimui, kad dėl šios priežasties negali būti ir kalbos apie bet kokią stipresnę karinę pagalbą sovietams. Kaip atrodo, ir tas čia yra ypatingai pabrėžiamas, tas ir buvo šios kalbos pagrindinė proble-ma, kalbos, kuri diplomatinio Reu-terio korespondento buvo pavadin-ta optimistiškiausia, kokia Churchillis nuo karo pradžios yra pa-sakęs. Jei aptarimą laikytu nuoši-džiu, tai, kaip šiandien Wilhelm-strassėje buvo pasakyta, Anglijos

optimizmas yra labai blogai pagriju-tas. Tas optimistiškas kalbos sa-kinys, į kurį nurodo diplomatinius Reuterio korespondentas, yra, pa-vyždžiui, tvirtinimas, kad Anglijos maisto atsargos esančios dabar di-desnės, negu karui prasidėjus. Ta-čiau, kaip Berlyne įsakmial nuro-doma,

Anglijos atsargų ūkis visu-o met buvęs minimalinis. Jau ir prieš karą Anglijos maitini-mo ūkis visuomet trūko atsargų, nes jis buvo pagrįstas nuolatinu-privežimu iš užjūrio. Vienoje anglų statistikoje kartą buvo konsta-tuota, kad taikomu metu britų uos-tuose turėjo būti kasdien mažiau-siai iškraunama 150 laivų 100.000-tonos talpos, kad patikrinti Anglijos maitinimą. Dabar ḡ yra vi-siems žinomas faktas, kad šie 150 laivų šiandien Jos nepasiekia. Gerai informuotu Vokietijos vietu nuomone,

tegali būti klausimas ne apie tai, ar dabar Anglijos atsargos yra didesnės negu prieš karą, bet ar Anglijos maitinimai padėti gali būti pava-dinta užtikrinta.

I ši klausimą reikia atsakyti nei-giamai. Jei Churchillis yra pasa-kęs labai pozityvius davinius apie tariamajį britų laivininkystės nuo-stolių sumažėjimą, tai, kaip vokiečių politiniuose sluoksniuose pri-pažistema, per paskutinių mėnesių buvo paskandinti mažesnis laivų tonažas, kaip dar prieš paskutinį. Bet ši faktą reikia laikyti ne anglų gynimosi nuopelnui, bet tai aplinkybei, kad bendrai laivų vykimai į Angliją yra sumažėjus 50%, nes didesnė anglų laivų dalis yra atimta Anglijos ūkiui ir paskirta kitoms tikslams. Vokiečių supratimu, yra vis viena, ar šis nuostolių sumažė-jimas yra įvykęs dėl povandeninės laivų ar lektuvų veikimo, ar šiaip dėl kurios nors priežasties. Tačiau,

ryšium su šiuo šiandien yra ypatin-gai aišku, kad, ar šiaip ar taip, Churchilliui dėl savo optimistinių konstatavimų teks nukentėti, kai tik bus paskelbtas vokiečių prane-šimas apie nuskandintų laivų skal-čių. Wilhelmstrassės sluoksniuose Churchillio kalbos charakteristikai nurodoma, kad Vokietijos Sovietų Sajungos konflikto pradžioje Anglijos politika buvo bazuojama tuo triumfuojančiu tvirtinimu, kad Anglia Europoje rado kardą, kuris jai suteikia poliso paužą ir intensyvesnio ginklavimo galimybę. Šis nusistatymas per keletą mėnesių visiškai pasikeitė, nes Chur-chillis šiandien jau turėjęs pasakyti, jog sovietiniams sąjungininkui reikia teikti kur nors dar turimą anglų karinės medžiagos, kad jis bendrai dar turėtų galimybę prie-šintis. Taigi iš ginklavimosi pau-za virto tokiu anglų karinio poten-cialo apsunkinimu, kad Churchillis jau traukia gelbėjimosi lyną.

Veidmainystės ir melo mišinys

BERLIN. X. 1. Paskutinę Chur-chillio atstovų rūmuose pasakyta kalba spauda laiko prisipažinimui prie tu sunkumų, į kuriuos pateko Anglijos dėl sovietų sumuskimo ir dėl vis didėjančių laivų tonažo nuostolių. Vertingiausiu prisipaži-nimu laikomas tas faktas, jog Anglijos nepajėgia palmti į savo rankas iniciatyvos. Laikraščiai pabrėžia, kad be viso ko kita,

britų ministro pirminko kalba buvusi samoninės veidmainystės ir melo miši-

nys, kuriuo Churchillis jau nuo seniai stengiasi paslepsti nuo savo visuomenės tikrą imperijos padėtį. „Berliner Boersenzeitung“ rašo, kad jau seniai prie agitatorių Dr. Eis-enbarto receptų priprate britai ši kartą atsidūrė po tokios procedūros veikimu, kad patys prašo dvi-sniai bergždžiam pacientui galimumo ribą. O kiek šioje kalboje rei-kalas eina dėl viešojo melo nejro-dytų ir nejrodomų tvirtinimų, į akis puolančių prieštaravimų, be atodal-ros duodamų pažadų ir pranašavimų, tai ilgoje šio šarlatano praktikoje ši kalba, be abejo, yra rekordas. „Deutsche Allgemeine Zeitung“, liešdamas Churchillio pareiškimą apie mūšio Atlante padėti, ironizuodamas pastebi, jog minis-terio pirminko tvirtinimas, jog

tarp paskandintų laivų tik keletas buvę svarbių, yra stebėtinas. Laik-raštis klausia,

ar šiuo tvirtinimu Churchillis nori pasakyti, kad iš Jungtinė Valstybių Atlante vandenynu taip pat tik „ne-svarbūs“ laivai į Angliją plauki.

„Voelkischer Beobachter“ dėl Chur-chillio pranešimo apie pagalba Maskvai pastebi: sovietų likimą sprendžia ne Churchillio iškalbin-

gumas, o kiti faktoriai, kurių vei-kimas pastoja kelią britų apskai-čiavimams Rytuose. Laikraštis pa-brėžia, kad, be viso ko kita, jis visi-ki nepasakė, kai jis pats mano apie pagalbą Maskvai. Didžiosios Britanijos premjeras nesivadintu Churchilliu, rašo „Zwoelf-Uhr-Blatt“, jei jis vėl nebūtų grįžęs prie-senųjų iluzijų kūrimo.

Palikime mes Angliją ramiai gérētis savo iluzijomis. Ang-lų tauta tikrenybę patirs ant savo kallo.

Svarbiausias veiksnys, — taip esas pareiškės Stalinas — esas tiekėmu greitumas. Padėti Rytu fronte dabar nulemiantios „lenk-tynės tarp sąjungininkų telki-mos pagalbos ir vokiečių pasie-

Kaip buvo puolamas Newcastle

BERLIN. X. 1. Kalp dabar pra-neama, Newcastle puolimas iš stipresnių vokiečių karo lektuvų junginių buvo labai sėkmingas. To puolimo metu buvo visą laiką palankus oras, kuris lengvino vokiečių lektuvams atlikti jiems pavestą uždavinį. Per bombardavimą daugiausia nukentėjo sandėliai ir laivų nuleidimo į vandenį vietas uoste. Cia buvo pastebėta didelių sprogimų.

Numestos bombos sukelė vie-

ną dideli ir dyglika taip pat nemažų gaisrų. Nors anglai smarkiai priešinosi, visi vokiečių lektuvai sugrižo. Viršum miesto buvo numuštas vienas prieš užtvaras baionas, kuris degdamas nukrito žemyn. Be Newcastle, buvo bombarduoti dar keli britų rytų pakraščio uostai jų tarpe Aberdeenas, Hullis, Ramsgate. Bombarduojant nauki-nius aerodromus, buvo numuštas vienas britų bombonešis.

13 vokiečių Čilėj buvo nekaltai suimti

Vyriausias Tribunolas įsakė juos paleisti

ČILĖS SANTIAGO. X. 1. Čilės vyriausasis tribunolas, motyvuo-damas 13 Santiago suimtuų vokiečių paleidimą, konstatuoja:

Nė vienos suimtuų Vokietijos piliečių nėra padares veiksmų, kuriais būtų kokinis nora būdu nuskausta prieš valstybės saugumą.

Nė vieno suimtuju atžvilgiu nėra pagristo įtarimo, kuris leistų jį laikyti tokiu veiksmu kaltininku, dalyvaujant ar tuos veiksmus nuslėpu-siu. Isakymai suimti nebuvo duoti pagal veikiančius įstatymus. Todėl vyriausasis tribunolas pana-kino apygardos teismo sprendimą ir įsakė paleisti 13 vokiečių. Bylos persiunčiamos į Valdivią, kur tardymas bus bus taisamas toliau. Pir-madienio vakare 13 vokiečių buvo paleisti.

Keistas Roosevelto įsitikinimas

NEW YORKAS. X. 1. United Press žiniomis, per pasikalbėjimą su spaudos atstovais Rooseveltas pa-reiškė, jog, nors jis ir nežino smulkmenų, vis dėlto jis yra įsitikinęs, kad sovietų konstitucija apsaugo galvojimo laisvę, religijos laisvę ir laisvę varyti propagandą prieš reli-giją. Tai, jo manymu, yra tos pa-clios laisvės, kurias garantuoja ir Jungtinė Valstybių konstitucija.

Maiskis britų parame-stante labai jaudinosi

STOCKHOLMAS. X. 1. „Nya Dagligt Allehanda“ Londono korespondentas praneša, kad po Chur-chillio kalbos atstovų rūmuose da-lyvavo debatuose tik septyni atsto-vai.

Pulkininkas Wedgewoodas pa-siūlė, kad į Sovietų Sajungą turi būti pasiusta viena divi-zija.

nes „britų kariuomenės moralė bū-tu nepaprastai pakelta, aktyvai ai-pradėjus dalyvauti kare“.

Anglų laikraščiai praneša, kad ambasadorius Maiskis, kaip ir visą laiką nuo sovietų karo pradžios, atstovų rūmuose atsidėjės sekā po-sėdžius, sėdėdamas diplomatų lož-e. Tuo tarpu kai paprastai jis ten sėdi visiškai ramiai, ši kar a jis jaudindamas sukojo nykščius. Ryšium su tuo buvo iškeltas klau-simas,

ar šis Maiskis nykščių suka-liojimas gali turėti politinę reikšmę.

Po Churchillio kalbos ambasadoriu Maiskui — vienintelį kartą britų parlamento istorijoje — buvo su-keltos gyvos ovacijos.

Būdingas Stalino pareiškimas Maskvos pasitarimuose

NEW YORKAS. X. 1. Hearsto korespondentas von Wiegandas praneša iš Sanchajaus, jog ten manoma, kad per pasitarimus tarp Stalino, Harrimano ir Beau-verbrooko Maskvoje Stalinas esas pareiškės, kad

Sovietų Sajungos priešinimasis didele dalimi priklausa nuo Jungtinė Valstybių ir Anglijos teisiomis pararius dydžio.

Svarbiausias veiksnys, — taip esas pareiškės Stalinas — esas tiekėmu greitumas. Padėti Rytu fronte dabar nulemiantios „lenk-tynės tarp sąjungininkų telki-mos pagalbos ir vokiečių pasie-

kių laimėjimų“, bet vokiečiai turi žymiai daugiau galimumų.

VLADIVOSTOKE KARO ATMOSFERA

TOKIO X. 1. Iš Vladivostoko su-grįžęs ten esančio Japonijos genera-linio konsulato kancelarijos vedėjas Taiji Senda praneša, kad Vladivostoke viešpatauja karo atmosfera. Gatas pripildė sovietų ka-reivali su pileniui salmai. Mies-te statomas slėptuvės nuo orinio karo. Kasdien daromi priešlektu-vinės apsaugos pratimalai.

ADANA. X. 1. Teherano politi-niuose sluoksniuose reiškiamas žy-mus nerimas dėl sovietų ketinimo prie armėnų sovietinės respublikos priskirti šiaurės vakaru Irano dalį su Taebrisu. Pareiškiamas, kad gen-nerolas Wavellis, kuris su soviet s-tariasi Teherane, šiam planui jau pritarė Didžiosios Britanijos vardu.

ADANA. X. 1. 700 Palestinos žy-du iš anglų ir gaullistų valdžios organų gavo vizas įvažiuoti į Siriją bei Libaną.

Vokiečių aviacija visur įrodė savo visokeriopą pranašumą

I rytus nuo Dniepropetrovsko vokiečiai ir italai sudarė reples

BERLIN. X. 1. DNB iš kompetentinės šaltinių patyrė, kad per paskutines tris rugejėjo mén. dieinas

Karinės vokiečių oro pajėgos
išskaidytas, jam dar tik prisitaikintas.

Per tris dienas buvo numušti 43 britų lėktuvai, o vokiečių kariės oro pajėgos kovoje prieš Angliją neteko vieno lėktuvo. Nakties metu iškridę į Reicho teritoriją, britų lėktuvai tegalėjo numesti bombų be jokio pasiekimo. Taip pat iš atskrendant britų lėktuvams prie Norvegijos, prie pajūrio srities jie buvo priversti grįžti atgal ir save bombas numesti į jūrą. Vokiečių kariės oro pajėgos, priešingai, sėkmingai vykdė toliau savo dienius žvalgybos skraidymus aplink Angliją ir viršum britų salų iki pat Skotijos.

Vokiečių lėktuvai labai sėkmingai puolė su stipresnėmis jėgomis laivų statybos centrą New-Castle.

I rytus nuo Great-Yarmoutho jie nuskandino vieną 8.000 tonų talpos krovinių laivą ir vieną karo laivą iš laivų naikintojų junginio. Be to, prie Farerų salų jie nuskandino du krovinių laivus, 3.300 tonų talpos. Dieną ir naktį jie puolė kariūnus įrengimus ir uostą sritis prie St. George kanalo, prie Anglijos pietryčių ir rytų pakraščio, britų kariūmenės stovyklas, medžiagų sandėlius, pakrovimo įrengimus ir municipijos sandėlius prie Tobruko. Viduržemio jūroje jie smarkiai patalkė į vieną prekybos laivą. Rytoose pakartotinais puolimais vokiečių lėktuvai sėkmingai remė karo veiksmus. Ten jie sėkmingai puolė sovietų lauko sustiprinimus ir pozicijas. Stiprus junginai sisteminėmis toliau griežtai geležinkelio įrengimus aplink Charkovą, Doneco srityje, prie Maskvos, Volgos ištakos srityje ir prie Leningrado.

Per tuos veiksmus buvo sunaikinti 33 transporto traukiniai.

Nuolat bombomis buvo apmėtomi sovietų aerodromai. Žemėje ir per oro kautynes buvo per tas tris dienas sunaikinta daug daugiau kaip 200 sovietų lėktuvų, o vokiečiai neteko tik aštuonių savo lėktuvų.

Prie Kronštato buvo smarkiai pataikyta į vieną sovietų mūšio laivą ir į vieną sovietų kreiserį.

Kiekvieną naktį sėkmingai buvo bombarduojami Leningrado ir

Maskvos svarbūs kariūnai įrengimai.

BERLIN. X. 1. Iš kompetentinės šaltinių DNB patyrė: Rugsėjo 29 d. britų kovos lėktuvai, skridę labai tvirtoje naikintuvu apsaugoję, megino pulti Bardiją, šiaurės Afrikoje. Vokiečių ir Italų gynimasis dėka

tas britų junginys buvo išskaidytas, jam dar tik prisitaikintas.

Buvo numuštas vienas britų lėktuvas. Materialinių nuostolių ne padaryta jokių.

Iš kompetentinės šaltinių DNB patyrė: britų kariės oro pajėgos ir toliau tebevykdo savo puolimus, nukreiptus į ligonines. Britų laikūnams apmėčius bombomis italių kariūmenės ligoninės pastatus šiaurės Afrikoje ir tris kartus apmėčius bombomis taip pat aiškiai su raudonojo kryžiaus ženklu pažymetus ligoninės įrengimus Bardejoje, rugsėjo 28 d. britų bombo-

nešiai puolė vieną ligoninę Rodoso

saloje, kur buvo sužalotas raudonu kryžiumi pažymėtas stogas.

Iš karinių šaltinių DNB patyrė: Per naikinamajį mūšį į šiaurės rytus nuo Dniepropetrovsko vienas vokiečių šarvuociu pulkas įsiveržė staiga į patį vidurį, reipli forma apsupusiu sovietus vokiečių ir Italų junginių toje vietoje, kur

abi armijos susijungė sudarydamos reples.

Tuo būdu buvo sudarytas didelis apsupimo žiedas naikinamajam mūšiui. Tą pačią valandą vokiečių ir Italų kariūmenės junginiai įvare naujas pleištas į bolševikų masės. Šarvuociu puolimo įspūdžio pagauti bolševikai sumišo. Atkirsti bolševikų kariūmenės telkiniai buvo apsupti ir sunaikinti.

Milžiniški kiekiai sunaikintos karo medžiagos, tūkstančiai lavonų ir ilgi traukiniai be laisvių parodė smarkumą to mūšio,

per kurį buvo sunaikintos trys sovietų divizijos.

Italų karinės vadovybės pranešimas

ROMA. X. 1. Karo pajėgų vyriausiasis štabas praneša:

Šiaurės Afrikoje mūsų lėktuvai sėkmingai bombardavo anglų pozicijas ir stovyklas Marsa Matruhe. Vokiečių lėktuvai numetė bomby į plaukus prieš prekybos laivą ir bombardavo Tobruko uostą įrengimus. Be to, jie numušė vieną Blenheimio tipo lėktuvą, kuris megino pulti vieną mūsų prekybos laivą. Prieš lėktuvai buvo atskridę bombarduoti Bengazio ir Tripolio, kur buvo sužalota keletas gatvių ir gyvenamų namų. Vienas iš bombardavusių lėktuvų Tripolyje buvo pašautas ir degdamas nukrito. Kitas buvo numuštas Bengazyje.

Rytų Afrikoje mūsų dalinių sėkmingai atliko drąsus žvalybos veiksmus prieš linijose. Antradienį popietė trys italių naikintuvai pasitiko septynių naikintuvų eskadrile, kuri, nusileidama žemai, bombardavo vieną Sicilijos aerodromą. Vienas prieš lėktuvas buvo numuštas. Pilotas su paraštu nuošoko į jūrą prie Punta Scaranios. Mūsų ten pasiūstę anglių pilotai paimti Raudonojo Kry-

žaus lėktuvą puolė septyni Hurricane tipo lėktuvai. Mūsų zenitinės patrankos tuo įsikišo, apgyvė sanitarinių lėktuvų ir numušė du prieš lėktuvus, kurie užsidegė.

Anglių laivynui po kietų smūgių, kurie buvo jam suduoti karos pajėgų vadovybės pranešime Nr. 484 atžymėtais mūsų karos aviacijos veiksmais, jam plaukiant atgal į Gibraltarą, naujos žalos padarė mūsų povandeniniai laivai, kurie veikė toje jūros dalyje, per kuria tie anglų prekybos laivai turėjo plaukti. Penki mūsų povandeniniai laivai puolė britų laivų vilkstine į tikrą į du laivus paleido torpedas.

ITALAI LIGI SIOL PAEME 5.000 SOVIETU BELAISVIU

ROMA X. 1. Oficialiomis žinomis, Italijos ekspedicinis korpusas Sovietų Sajungoje paskutinėmis dienomis kovojo tarp Dniepro ir vieno jo intaku. Per keletą dienų trukusius veiksmus

Italų divizijos kovėsi su nepaprasta energija. Vienos Italų divizijos fronte visas laukas esąs pilnas sovietų užmuštuju. Ši sritis esanti valoma nuo keturių bolševikų divizijų pajėgų.

Italų ekspedicinio korpuso pajimtyų belaissvių skaičius iki šiol siekia virš 5.000. O pajimty gana skaitlinga karo medžiaga tuo tarpu dar skaičiuojama. Italų aviacija per paskutinius savaites numušė apie 15 prieš lėktuvų.

JAPONAI UŽEMĘ ČANGŠO MIESTĄ

SANCHAJUS X. 1. Japonai yra visiškai užemę Hunano provincijos miestą Čangšą. Tuo galėjo išskinti ir DNB atstovas, kuris antradienį, japonams kviečiant, drauge su spaudos atstovais apskrido kovos zona. Jis praneša, kad iš 150 metryų aukštėje matės įvairose miesto aikštėse besiliaudinės japonų dalinius. Be to, DNB atstovas, remdamasis savo stebėjimais iš lėktuvo, patvirtina, kad Čučavo geležinkelį Mazgo evakuavimas įvyko planingai. Vokiečių žurnalistas matė šiaurėje nuo Čučavo tvarkingai žygiuojančius į šiaure japonų dalinius, ir bet kurių kinų veiksmų nebuvò pastebėta.

HELSINKIS. X. 1. Oficialiai pranešama, kad suomių kariūmenė trečiadienį paėmė Rytų Karelijos svarbiausią miestą—Petrovskoje.

Komunizmo atžvilgiu negali būti neutralumo

LISABONA. X. 1. Žinomas portugalų rašytojas Dr. Domingos Mascarenhas pareiškė per radiją, kad nusikalstamų komunizmo intrigų atžvilgiu negali būti jokio neutralumo.

Komunizmas, būdamas kare, nesas nustojęs būti pavojingas.

Islandijos gyventojų ir anglų - amerikiečių įgulų santykiai nedraugiški

NEW YORKAS. X. 1. Associated Press praneša iš Reykjaviko, jog santykiai tarp Islandijos gyventojų ir britų bei Jungtinės Valstybių kariūmenės įgulų dar yra toli gražu iki draugingumo.

Islandijos jaunuomenė yra nusistatiusi prieš kariūmenės įgulas,

nes, josios nuomone, tie kareivai nerodo pagarbos Islandijos kultūrai ir vietiniams papročiams. Tokio islandų nusistatymo priežastis yra dar ta, jog atvykusi čia britų į Jungtinės Valstybių kariūmenės dalims, kainos pakilo beveik dvigubai.

Komunizmo ir jo visų machinacijų atžvilgiu portugalai turi laikytis nepaliaujamos opozicijos.

Kalbėtojas įspėjo savo klausytojus prieš „slaptas jėgas“ pasaulyje. Viena jų esąs komunizmas, kuris siekia paversti visą pasauly. Tačiau pasaulinio komunizmo siekimai šiandien esą toliau, negu

bet kada nuo įvykdymo, nes jam gresia netolimas visiškas sunaikinimas.

Lisabonos klerikai laikraštis „Novidades“ savo ižanginiame rašo

apie apgaulingąjį Maskvos pacifizmą.

Laikraštis konstatuoja, kad Maskva

savo diplomatines atstovybes

pavertusi kurstymo centriniems.

Per pirmajį bolševizmo šuoli

i Vakaru Europą, būtent, į Ispaniją,

buvu matyti, kur veda aklumas tų, kurie pirmoje eilėje turi ginti krikščionišką civilizaciją nuo sovietų barbariškumo. Dabar

ivykes bolševizmo numaskivimas

rodo kokią likimo laukę Europą,

jei išpanų herojiškumas nebūtu

nukreipęs smūgio. Vokietijos smūgis

prieš Maskvą atidengė sovietų

tieslūs nugalėti ne tik Vokietija,

bet užtraukti kraiją ir terorą

ant visos nusilpnintos Europos.

Baigdamas laikraštis pareiškia,

kad nereikia užmiršti, jog komunizmas visur turis šalininkų, nors

Maskvos hienos šiandien vokiečių ginklų esančios prispaustos prie

sienos.

baisiausias kontrrevoliucinės darbas, nors tos apysakaitės turinys nelabai buvo panašus į „kontrrevoliuciją“. Petras nepasakė, kas ją raše. Jei būtų ir piešukus pas jį radę, tada jam būtų garantuotas karceris, bet dabar dar neaišku.

Po to prasidėjo kamantinėjimas: kasdien po vieną iš mūsų kamerų šaukia kalėjimo tardytojas: „Iš kur atsirado piešukai, kieno jie yra, kas raše, ką raše ir t. t.“. Gegužės 30 d. vakare iššaukė ir mane. Aš, pamatęs ant tardytojo stalą tą patį popieriuką Gundeli, ant kurių buvo mano apysakaitė parašyta, ir tuos pačius piešukus, nelaukdamas, kol jie mane pradės kamantinėti, prisipažinau:

— Tamsta viršininkė (vadinau jį viršininku, nes tada dar nežinojau, kad jis yra kalėjimo tardytojas), šią apysakaitę aš parašiau, tik apsirikęs idėjau ją ne į savo, bet į Petro K. kamašą. Piešuką radome pasivaikščiojimo kameroje lauke. Aš jį laikiau savo pagalvėje po čiužinių.

Tardytojas nieko man nesakė, tik kažinką raše. Paskui pakvietė palydovą, kuris nuvedė mane atgal į kamero. Visi jau gulėjo. Ne spėjau dar nusirengti ir atsigulti, kai vėl atsadarė kameros durys ir prižiūrėtojas liepė man apsirengti, pasiūlti visus savo ir valdinius daiktus. Taip smarkiai išsigandau, manydamas, kad mane jau vėl į karcerį veda, net išeidamas iš kameros ir su savo draugais neatsisveikinu.

(B. d.)

Pulkininkas J. Petruitis

Kaičių jie mus sušaudė

Gaila Juozo. Jau kelinta diena jis serga, nie-

ko nevalgo, karščiuoja. Vieną penktadienį ateina prižiūrėto, liepia jam, dar negalinčiam vaikščioti, pasiūlti savo ir valdiškus daiktus ir išsiveda. Veda kalinius ir iš kitų mūsų skyriaus kamerų. Mums jau aišku, kur juos veda: jie jau „nematomo teismo“ nuteisti ir vežami Rusijon į darbo stovyklas. Rūsyje paskaitys jiems teismo sprendimus.

• • •

Vieną naktį mums begulint staiga atsidaro mūsų kameros durys ir įsibrauna visa eilė vyresnių kalėjimo tarnautojų: rusų ir lietuvių, pirmiai buvusių arkliauvių ir vištvagių. Dabar jie labai dideli „ponai“. Tuo jau įsako mums atskelti ir neapsirengus išsirikiuoti vienon eilėn kiekvienam palai savo čiužinių. Pradėjo krėsti: čiužinius, antklodes, pagalves, drabužius ir t. t. Jie dažnai netikėtai naktimis darydavo tokias kratas. Dabar mes nebuvome pasirengę kraitai, nes neseniai buvome krėsti, visiškai netikėtai mus užklupo. Bekrėsdami rado Vikciaus švarke po pamušal naują cheminį piešuką, apie kurį jis patsai nieko nežinojo, mano pagalvėje po čiužinių cheminio piešuko trumpą galiuką, kuris buvo visos kameros nuosavybė, ir Petro kamašė po stalui iš papiroso gilži surišta popieriukų Gundeli, ant kurių aš tuo trumpu piešuku apysakaitę buvau parašęs. Iš to kilo visa „kontrrevoliucija“. Vikciaus, mano ir Petro surašė vardus, tėvo vardus, pavardes ir pridėjo prie to rašto pas mus atrastus mūsų nusikalstomosius įrodymus. Blogiausia mūsų Petru, kad jo kamašė rado tą popieriuką Gundeli. Tai

Churchillrede bestärkt unsere Siegeszuversicht

Den Briten versuchte er zu erklären, warum England den Sowjets nicht helfen wird

Berlin, 1. Oktober. (Information)

Churchills neueste Rede wird in deutschen politischen Kreisen insfern als interessant bezeichnet, weil sie Aufschlüsse gibt über die militärische, politische und ernährungswirtschaftliche Lage Englands. Aufschlüsse, die Deutschland in seiner Siegeszuversicht nur bestärken und die Auffassung erhärten, dass England dem sicheren Ende entgegen geht. Im Grunde genommen ist diese Rede, wie hier erklärt wird, ein Gemisch aus Unwissenheit über die politischen und militärischen Positionen des Reiches und aus Verlegenheit gegenüber dem eigenen Volk. Im Mittelpunkt steht der Versuch, dem englischen Volk eine Art Erklärung dafür zu geben, warum England den Sowjets nicht mehr zu helfen gedenkt. Zu dieser Auffassung gelangt man in hiesigen Kreisen aus dem als wesentlich empfundenen Satz, der besagt: „In vieler Hinsicht ähneln die Probleme, denen wir uns jetzt gegenüberstehen, denen, welchen wir im letzten Jahr gegenüberstanden, als wir uns blutenden Herzen gezwungen sahen, beispielsweise die Entsendung der letzten noch übrigen Jagdgeschwader nach Frankreich zu verweigern, da von ihnen unsere ganze Widerstandskraft abhängt“. Aus diesem Kernsatz spricht ein für das englische Volk und für die Sowjetunion gemachter Pessimismus, um gewissermassen von vornherein den Moskauer Forderungen eine abschlagige Antwort erteilen zu können.

Für unterrichtete deutsche Kreise unterliegt es keinem Zweifel, dass Moskau die Entsendung eines Expeditionskorps gefordert hat, gleichgültig, ob dieses an der kaukasischen oder einer anderen Front eingesetzt werden sollte. Die daraufhin von Churchill gegebene Antwort ist, wie man in diesen deutschen Kreisen betont, auch insofern interessant, als er zum ersten Mal die Utauglichkeit des englischen Landheeres zugibt mit der Bemerkung, es handle sich um eine kleine unbedeutende Einheit ohne besondere militärische Erfahrung. Churchill hätte dieses Eingeständnis nach deutscher Auffassung eigentlich ergänzen müssen durch die Feststellung, dass aus diesem Grunde

eine irgendwie geartete militärische Unterstützung für Sowjetrussland nicht in Frage kommt. Dies scheint, wie man besonders unterstreicht, das Kernproblem einer Rede zu sein, die von dem diplomatischen Reuterkorrespondenten die optimistischste genannt wird, die Churchill seit Kriegsbeginn gehalten habe. Wenn dieses Urteil wirklich ehrlich gemeint sein sollte, muss es, nach

Aussserungen, wie man sie heute in der Wilhelmstrasse zu hören Gelegenheit hatte, um den Optimismus in England ziemlich schlecht bestellt sein. Einer der optimistischen Sätze, auf die Reuters diplomatischer Korrespondent sich beruft, ist beispielsweise die Behauptung, dass Englands Nahrungsmittelreserven grösser seien als bei Kriegsausbruch.

Wenn Churchill sehr positive Angaben über den angeblichen Rückgang der britischen Schiffsverluste gemacht hat, gibt man in politischen deutschen Kreisen ohne weiteres zu, dass tatsächlich in den letzten Monaten weniger Schiffsraum verloren worden ist als in den voraufgegangenen. Diese Tatsache sei aber nicht der englischen Abwehr zuzuschreiben, sondern dem Umstand, dass der Schiffsverkehr nach England überhaupt um 50% zurückging, weil ein grosser Teil des Schiffsraumes der

englischen Wirtschaft entzogen und für andere Zwecke eingesetzt wurde. Hierbei kann es nach deutscher Auffassung völlig gleichgültig sein, ob dieser Rückgang auf die Einwirkung von U-Booten und Flugzeugen oder sonstige Initiativen zurückzuführen ist.

Jedenfalls aber wird, was man in diesem Zusammenhang heute besonders hervorhebt, Churchill auch hinsichtlich seiner optimistischen Feststellung eines besseren belehrt werden, sobald die deutschen Verlautbarungen über die Versenkungskräfte herauskommen.

In Kreisen der Wilhelmstrasse weist man zur Charakterisierung der Churchillrede auch darauf hin, dass Englands Russland - Politik zu Beginn des deutsch-sowjetischen Konfliktes auf der triumphierenden Behaupten.

In Schottland demonstrieren die Rüstungsarbeiter

Der Arbeitervertreter, Minister Morrison, für Beschwerden nicht zuständig

In Glasgow kam es nach einem Bericht der „Daily Mail“ zu umfangreichen Demonstrationen schottischer Rüstungsarbeiter, die in den Streik getreten waren. Ein Demonstrationszug marschierte durch die Hauptstrassen von Glasgow bis zur Handelskammer, wo sich Herbert Morrison, der Minister für innere Sicherheit, aufhielt, der für einige Tage nach Schottland gekommen war, um die Ursachen der dortigen Unruhe unter der Bevölkerung festzustellen. Als die Demonstranten den Minister erblickten, stürmten sie, wie der „Daily Mail“ — Vertreter berichtet, auf ihn ein,

umringten ihn und verlangten Abstellung ihrer Beschwerden.

Morrison, der selbst der Arbeiterspartei entstammt, erklärte jedoch, sein Ministerium sei für die Beschwerden der Arbeiter nicht „zuständig“. Von einigen Seiten wurde der Vorschlag gemacht, die streikenden Arbeiter sofort zur Wehrmacht einzuziehen. Diese Forderung veranlasst einige schottische Zeitungen zu der Frage, ob denn der Dienst in der britischen Wehrmacht als Strafe anzusehen sei.

Hamsterepidemie in USA

Stockholm, 1. Oktober.

Eine Hamsterepidemie herrscht augenblicklich in den Vereinigten Sta-

aten, so heisst es in einer in „Dagens Nyheter“ wiedergegebenen Meldung der United Press. Diese ist dadurch verursacht worden dass durch die am 1. Oktober neu eingeführten Steuern verschiedene Waren sich versteuert haben. In New York wurden besonders alkoholische Getränke gehamstert, deren Besteuerung um 33 Prozent gestiegen ist. Ebenso ist die Nachfrage nach Radioapparaten, Musikinstrumenten und elektrischen Apparaten gestiegen, die nach dem neuen Steuergesetz eine Versteuerung um 10 Prozent erfahren haben.

300.000 Mann feiern

Detroit, 1. Oktober.

Infolge des Streiks in der Chrysler und Briggswerken, die die Schlüsselung der Fabriken und Arbeitslosigkeit für 20.000 Mann herbeiführten, wurde laut Associated Press eine weitere Werk der Chrysler - Gesellschaft, das Plymouthwagen baut, stillgelegt, da die Briggs - Fabrik keine Karosserien mehr liefert. Durch diese Stilllegung werden weitere 10.000 Mann betroffen, sodass jetzt insgesamt 30.000 Mann feiern.

Amtlich wird mitgeteilt: unsere Truppen haben heute Petrosko, die Hauptstadt Ostkareliens, erobert.

Das durchhängende Kabel

Von Erich Klaila

Die Division hatte Uebung; an einem richtigen Sommertag und ganz nahe am Meer.

Auf einer Düne stand hochaufgerichtet unser General.

Gegen Mittag haben wir die uns gestellte Aufgabe erfüllt. Wir stehen vor den Feldküchen an. Rauch steigt blau und friedlich auf. Es riecht nach Essen.

Da kommt der neue Alarm.

Nach dem Uebungsplan ist der Feind südlich erneut gelandet. Wir sitzen auf und fahren die 20 oder 30 Kilometer in die neue Feindrichtung. Links der Strasse verteilt sich die Infanterie schon im Gelände. Nach drei Stunden ist alles vorbei. Wir stehen an einem Ortsausgang, haben die Rockärmel umgeschlagen und sagen: Verflucht Hitze!

Vor uns steht eine Kraftfahrkolonne der Luftwaffe abfahrbereit. Rechts an der Strasse bauen Nachrichtenmänner eine Leitung ab. Zweihundert Meter weiter vorne quert die Leitung die Strasse.

Die Kameraden von der Luftwaffe fahren an. Sie winken uns noch zu. Ein wenig Bedauern ist dabei, dass wir noch schwitzen müssen.

Neben der Kolonne der Meldefahrer auf ihren Rädern. Sie umschwärmen die schweren Fahrzeuge wie Mücken. Einer fährt der Kolonne voran. Er sieht sich um. In diesem Augenblick fällt das Kabel, das die Strasse überspannte, langsam herunter. Der Nachrichtenmann hat den letzten Abbund zu früh aufgemacht. Der Kradfahrer verzängt sich mit dem Hals in der Strippe. Er merkt das

„Na?“ mischt sich der Leutnant ein.

Von der Antwort hängt alles ab. Alle schauen auf den Kradfahrer. Der winkt ab. „Es ist nichts, Herr Leutnant!“ meldet er.

Der Leutnant: „Haben Sie gar keine Schmerzen?“

„Keine, Herr Leutnant!“ Der Leutnant schaut beide an. Den Nachrichtenmann und den Kradfahrer. Ein wenig Wundern ist in seinem Gesicht.

Wie denn! Was wird hier eigentlich gespielt? Wollt ihr mich vielleicht für dummi verkaufen?

Dann lacht der Leutnant. Nicht richtig, nur ein bisschen um die Mundwinkel herum, als wäre er sehr zufrieden. Er hebt die rete Scheibe. Die Kolonne fährt ab. Es wird keine Meldung geben, und keine drei Tage Bau.

Ich aber werde den Kradfahrer nie vergessen können, obwohl ich nicht einmal seinen Namen kenne.

Kleine Garnisonstadt

Von Erich Klaila

Ende August haben wir uns kennengelernt. Es war Nacht, als wir ankamen. Wir sahen nichts mehr von dir; wir spürten nur dein holpriges Plaster. So ein Nest! sagte einer von uns. Und wir dachten: Wie wahr!

Am nächsten Tage schickten wir wehleidige Briefe in die grosse Stadt, aus der wir kamen. Wir hatten aus der grossen Stadt die Erinnerung an prächtige Auslagen und an nicht ganz abweisende ruende Mädchen mitgenommen. Deine Mädchen aber, kleine Garnisonstadt, sahen an uns vorbei. Für sie waren wir einfach

Panzerkräfte setzen den Sowjets zu

Angriffsoperationen ostwärts des Dnjepr erfolgreich

AUS DEM FÜHRERHAUPTQUARTIER, 1. OKTOBER. Das

Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Die Angriffsoperationen ostwärts des Dnjepr verlaufen nach wie vor erfolgreich. Ostwärts Dnjeppetrovsk nahm eine Panzerdivision in überraschendem Vorstoß mehrere feindliche Batterien. Nördlich davon stieß eine andere Panzerdivision auf feindliche Panzerkräfte und vernichtete 45 von 80 sowjetischen Panzern. Der Rest wurde in die Flucht geschlagen. Kampfflugzeuge griffen in der Nacht zum 1. Oktober militärische Anlagen in Moskau an.

Im Kampf gegen Großbritannien bombardierte ein starker Kampffliegerverband das Schiffbauzentrum von Newcastle. In Dock- und Werftanlagen entstanden zahlreiche Brände und starke Explosionen. Weitere Luftangriffe richteten sich gegen kriegswichtige Einrichtungen an der britischen Ostküste und in Schottland. Ein Handelsschiff von 1500 BRT wurde versenkt. In Nordafrika griffen deutsche Kampfflugzeuge am 30. September mit guter Wirkung britische Zeltlager bei Tobruk an.

Britische Bomber waren in der letzten Nacht Spreng- und Brandbomben auf Wohnviertel verschiedener Städte an der deutschen Bucht und der Ostseeküste. Die Zivilbevölkerung hatte Verluste an Toten und Verletzten. Mehrere Wohnhäuser wurden zerstört oder beschädigt. Einzelne Flugzeuge, die Berlin anzugreifen versuchten, wurden zum Abbrechen gezwungen. Nachtjäger, Flak- und Marineartillerie schossen 3 feindliche Flugzeuge ab.

Präsident Roosevelt und Staatssekretär Hull haben gestern in einer ein dreiviertelstündigen Konferenz eine Skizze des Planes zur Abänderung des Neutralitätsgesetzes entworfen.

Das britische Unterhaus hat, wie United Press meldet, eine Milliarde Pfund für weitere Kriegsausgaben bewilligt. Damit sind die Blankobewilligungen auf 3 Milliarden Pfund gestiegen.

Der englische König hat dem englischen Nachrichtendienst zufolge auf Vorschlag der australischen Regierung die Amtsperiode des Generalgouverneurs von Australien um ein weiteres Jahr verlängert.

Zum bevorstehenden 2.000. Geburtstag des römischen Schriftstellers Titus Livius gibt die italienische Postverwaltung eine Reihe von Gedenkmünzen heraus.

Warteten. Eine wartete auf den Lommel und eine auf der Meier IV. Eine sagte zu mir: Bitte! Können Sie mir nicht den Stauder zeigen, der mit den schwarzen Haaren, Sie wissen schon...

Was wollten die zwölf oder fünfzehn Mädchen denn?

Nichts weiter. Ein Päckchen wollten sie ihrem Soldaten rasch noch zustecken und dann winken, immer zu winken. Und ganz am Ende haben sie wohl auch ein wenig geweint? Wie das immer so ist, wenn ein Zug mit Soldaten abfährt.

Sicheres Zeichen

Eines Abends sass Gottfried Keller in seiner geliebten Weinschänke zu Zürich und blies Trübsal. Ein Bekannter fragte ihn, warum er denn so missgestimmt sei. „Man wird halt alt“, brummte Gottfried Keller.

„Das sieht man Ihnen aber gar nicht an“, sagte der andere. „Aber ich merke es doch“, sagte der Dichter und Zecher. „Früher nämlich haben mich die Frauen immer gefragt, warum ich nicht heirate. Heute aber fragen sie, weshalb haben Sie nicht geheiratet. Daran erkenne ich ganz genau, dass ich alt werde“.

Dank II. Klasse

Als Leib auf Münchener Grossen Kunstaustellung einige Bilder ausgestellt hatte, geschah es, dass die Jury, die seine Bedeutung noch nicht recht erkannt hatte, ihn nur mit einer Medaille II. Klasse auszeichnete. Der Meister antwortete nach Übertragung der Medaille mit einem kurzen Brief, in dem er schrieb: „Ich erlaube mir, Ihnen meinen Dank II. Klasse abzustatten.“

Amerikos - Japonijos santykių plonybės

Japonija nuo savo principinių pozicijų nepasitraukia. Kalbos apie „paliaubas“ tarp Amerikos ir Japonijos

Jau kuris laikas, kaip tarp Amerikos ir Japonijos vyksta pasitarimai. Kaip nors tiksliau apie juos patirti lig šiol neteko, nos né viena pusé nieko nepaskelbė. Paskutinajame „Reich“ numerio laikraščio New-Yorko korespondentas pateikia šiek tiek žinių, iš kurių matytį japonų-amerikiečių santykių „plonybę“.

Vienas iš pirmųjų pranešimų apie Vašingtono - Tokio pasikalbėjimą padėti buvo „New York Times“ pranešimas iš Hyde-Park, kur tuo metu gyveno prezidentas Rooseveltas. Tame pranešime sakoma, jog

derybos su Tokio „sustojus“.

Atseit, per tas 4 savaites nuo japonų ministerio pirminkino princio Konoye laiško pasiuntimo Rooseveltui pasitarimai į priekį nėra paženga.

„Reich“ korespondentas klausia, ar „New-York Times“, iš prezidento būstinės skelbiajamas apie derybų sustojimą, nebus norėjės pademonstruoti, jog Amerikai ne taip jau rūpi nei tie pasitarimai, nei tai, ar Japonija pasirinks karą, ar taiką. Pats Rooseveltas per pastarajį pasikalbėjimą su japonų ambasadoriumi Nomura nuostabiai atvirai išdėstęs visus Amerikos kalinimus Japonijai.

Siaip ar taip, Amerikai rūmėjo nustatyti,

kiek tvirtai Japonija laikosi savo pretenzijų Kinijoje bei

Tol. Rytose aplamai po to, kai Amerika uždraudė iyežti Japonijon benzīnai ir alyvai. Bet Japoniai nuo savo principinės pozicijos nepasijudino; nepasitraukė nuo savo nusistatymo ir amerikiečiai. Žodžiu, padėtis atrodo be vičių, ir pasitarimai sustojo.

Iš tokios padėties japonai bandė rasti išeiti, konkrečiai nurodydami, kain jie išivalduoja savo vyravimą Kinijoje ir kiek norėtu išplėsti savo valdžią Azijos žemynė. Japonai pareikalavo sau keturių šiaurinių Kinijos provincijų ir visų uostų nuo Kantonos ligi Tiencino. Antra vertus, japonai pasisiūlė atsakysią Indokinijos, Ta'o, Burmos ir Olandų Indijos. Taip praneša iš prezidento Roosevelto būstinės „New - York Times“. Vokiečių „Reich“ pastebi, jog

tokio japonų pasiūlymai amerikiečiams neprūmimi.

Ši štaijas japonų reikalavimais

amerikiečiai galėtų sutikti tik tada, jeigu jie galėtų savo laivyno vienetus, dabar plaukiojančius po Ramuji Vandenyne, visus perkelti į Atlantą. Japonai taip pat gerai žino, kad anglams ir amerikiečiams būtų labai svarbu juos išvesti iš ašies; dėl to jie tr branginasi. Ir vėl pasikalbėjimai susstojo.

Iš Tokio ateina balsu, jog pirniausia reikia tam tikrų paliaubų, kurios reikštū, jog Japonija kuriam laikui pasižadėtu vengti veiksmų, galinčių sukelti karą su Amerika. Nors amerikiečių laivyno žmonės išidžiai sako nebija karos venu metu abiejuose vandenynuose — Atlante ir Ramiajame vandenyne, bet vis

dėlto šitokios paliaubos su Japonija, garantuojančios tam tikrą japonų susilaikymą, ir jiems būtų malonios. Todėl, kaip rašo „Reich“ korespondentas, tenka palaukti. —

gal tokį Amerikos — Japonijos paliaubų mintis ir pradės daryti pažangą.

Pagaliau, „Reich“ iš kai kurių amerikiečių šaltinių mini žiną, jog su japonais esą kalbamasi ir dėl Sibiro. Būtent, amerikiečiai nori, kad bolševikai, sumušti Europoj, pasitrauktu į Sibirą ir teisai laikytu prikraktintas vokėčių armijos dalis. Dėl to tai jie norėtu, kad japonai į Sibirą nežygiant, t. y., į karą su Sovietais nesiėsi.

Mokytojų pakeitimai ir paskyrimai

KŪNO KULTŪROS MOKYTOJU PAKEITIMAI IR PASKYRIMAI

P. Švietimo Generalinio Tarėjo išakymu nuo š. m. rugėjo 1 d. yra perkelti šie vidurinių mokyklų kūno kultūros mokytojai:

1) Kauno I g-jos mokytoja Antanina Šlekienė — Kauno VI gimnazijon, 2) Kauno I gimnazijos mokytojas Stasys Marcinėnas — Kauno IV gimnazijon, 3) Kauno II g-jos mok. Anupras Tamulynas — Kauno I gim-jon, 4) Kauno IV g-jos mok. Salomėja Skrinėskaitė — Kauno III g-jon, 5) Kauno VI g-jos mok. Birutė Linkytienė — Kauno VIII g-jon, 6) Marijampolės II gimnazijos mok. Petras Kliauskas — Vilkaviškio g-jon, 7) Panevėžio I g-jos mok. Stasė Surauskienė — į Panevėžio II g-ją, 8) Šiaulių I gimnazijos mokytoj. Irena Lendbergytė — Šiaulių II g-jon, 9) Šiaulių II g-jos mokytoj. Vincas Račkauskas — Šiaulių g-jon.

Nuo š. m. spalio 1 d. perkelti:

1) Kelmės gimn. mok. Povilas Peitraitis — Prienu gimnazijon, 2) Zarasų g-jos mok. Marija Lipienė — Kybartu g-jon, 3) Velverių prog-jos mok. Bronius Kairys — Pasvalio g-jon.

Nuo š. m. rugėjo 1 d. atleisti:

1) Kauno I gimnazijoj — Bronė Lapšienė, kaip netekusi pamokų, 2) Kauno VIII g-joj — Kotryna Marijosiene, kaip gavusi kitą paskyrinė, 3) Kauno III g-joj — Sergėjus Stemplys, kaip netekesi pamokų, 4) Telšių g-joj — Kasparas Liberis (skiriamas į Raseinių g-ją).

Nuo š. m. rugėjo 1 d. atleisti:

1) Kauno I gimnazijoj — Bronė Lapšienė, kaip netekusi pamokų, 2) Kauno VIII g-joj — Kotryna Marijosiene, kaip gavusi kitą paskyrinė, 3) Kauno III g-joj — Sergėjus Stemplys, kaip netekesi pamokų,

4) Telšių g-joj — Kasparas Liberis (skiriamas į Raseinių g-ją).

5) Vilniaus III g-joj — Antanas Naujokas, kaip gavęs kita paskyrinė,

6) Marijampolės I g-joj — Emilia Užemeckienė, kaip netekusi pamokų.

Nuo š. m. spalio 1 d. paskirti:

1) Sergėjus Stemplys — Marijampolės gimnazijoj,

2) Juozas Lipas — Kybartu g-jon, 3) Aleksas Šembergas — Šiaulių I g-jon,

4) Vytautas Stonys — Tauragės g-jon,

5) Juozas Vyšniauskas — Anykščių progimnazijon,

6) Jurgis Jašinskas — Kauno I g-jon nuo IX. 16,

7) Albinas Jaudės — Š. Kalvarijos prog-jon nuo IX. 21,

Be to, nuo š. m. rugėjo 1 d. Liu-das Bazaras paskirtas Kauno IV g-jon.

VIDURINIŲ MOKYKLU MOKYTOJŲ PERKELIMAI

P. Švietimo Generalinio Tarėjo išakymu perkelti šie vidurinių mokyklų mokytojai:

10.000 „Gaivos“ butelių per dieną

Iš šių metų „Sodybos“ veiklos

„Sodybos“ veikla šiuo metu ypač yra plati. Be Kauno, „Sodyba“ turi savo skyrius Vilniuje, Alytuje, Vilkaviškyje, Kėdainiuose, Panevėžyje, Šiaulių ir Ukmergėje. Šiuo skyriu, kaip ir centro, paskirtis yra supirkti iš ūkininkų sodu vaisius, daržoves, rybus, giles, uogas, valstybės ir kitas ūkiškas tos rūšies gėrybes. Minėtieji skyriai daugiausia patys vietoje perdirba daržoves, ruošia bei konservuoja žiemai vaisius, grybus ir t. t.

Šiuo metu supirkinėjamos bruksnės, spanguolės, gryba, o šalia juo, visas kitas sodų bei daržų derlius. Uogų ūkis metais dėl buvusių karos idėties nebuvo galima tiek supirkti, kiek ju užaugo miškuose ir kultivuojamuose tos rūšių ūkiuose. Tai spragai papildyti, dabar ypač stengiamasi supirkti kiek galima daugiau obuolių.

Velkių Merkinėje, Mačinkonyse ir Vilniuje grybų apdirbimo fabrikai dirbe pilnu tempu. Čia daug grybų džiovinama, rauginama, marinuojama, konservuojama ir t. t. Grybų derlius šiemet buvo geras. Juo yra surinkta didelių kiekiai.

Suprantama, kad iš sodų bei daržų plotų padidinimą yra atkreiptas ypatingas demesys. Tam reikaliu bus pasirūpinta sėklomis, irankiais ir t. t. Daržininkai bei sodų laikytojai bus aprūpinami daržininkystės, bitininkystės bei sodininkystės irankiais, o taip pat ir chemikalais kovai su sodų ir daržų kenkėjais.

Kainos šių metų daržovėms mokamos geros. „Sodyba“ manod, kad galės suimti visą derlių, kurį yra užaugine daržininkai, sodininkai bei ūkininkai. Centrinė „Sodybos“ fabrika Kaune norima praplėsti, padidinti. Tam reikaliu yra išsigytas sklypas ir pradėta statyba. Naujai statomame fabrike bus įrengtos modernios raugyklos šaldytuvai, konservų skyriai bei specialūs žaliams vaisiams laikyti skyriai. Dabar fabrikas dirba pilnu apkrovimu. Taip, pav. marmelado iš dienai pagamina apie 2 t. „Gai-vos“ išleidžia į rinką per dieną apie 10.000 bonkų. Kopūstai jėdžiavimina apie 1 t ir t. t. Veikiančioje fabriko laboratorijoje, be atlikamų išvairių bandymų, dabar ruošiamas ūkuo, gilių ir kitų vaisių kavos mišinys. Kavos surogatas numatomas geras ir manoma jos pagaminti žymius kiekiai.

Matyt, kad „Sodyba“ pagal esamas sąlygas savo darbą atlieka sekmingai. Ateityje, reikia manyti, kis darbas bus žymiai lengvesnis, nes bus tinkamus prisiruošta, geriau organizuota. Lygiai kaip pati imone, taip ir daržininkai, sodininkai bei ūkininkai, be abejio, prisitaikys prie naujųjų sąlygų ir atkreips tinkamai dėmesį į vaisių bei daržovių kaitas.

A. Vi-kus.

Vakar ir užvakar Kauno knygynuose

— Betgi intelektualinė atsarga nedraudžiama...

Prie kito knygų pardavimo stalo, trupučiu nuošaliu, kalbamas apie poeziją. Visai jaunas pirkėjas, turėtų, kandidatas į poetus, klausiasi poezių. Geltonplaukė, mėlynakė, daravėja, šypsodamas jam atsako:

— „Antruoju Vainikus“ seniai išbaigė, visai ju nebeturime.

— Tad duokite, kai nors kita.

— Štai paskutinios Jonu Kuosos „Poezijos“ knygos. Taip pat ir kitu poetu knygos nuostabai paplitę, palaikyma ji. Aš Tamstai paskaityčiau vieną elerastį, kuris man labiau

SPORTAS

Estijos sporto nuostoliai

Išvadavus Estiją iš bolševiku, gali susiklosti išprastas gyvenimas ir sporto sritis. Reikia pripažinti, kad Estijos sportininkų ūkiai nuo bolševikų gerokai nukentėjo ir dar ligai bus jaučiamas laikas, kai kurių žymių sporto žvaigždžių netekėj.

Šiuo metu birželio men. pradžioje čekistai suėmė vieną žylių Estijos sportininkų, būtent imtininką Palusai. Palusai yra paslymėjės ne tikta Estijoje, bet ne kiek nebilogiai tarptautinėje arenaoje. Taip kito kaip Palusalui Berlyno olimpiadoje yra išskovoję aukso medalį graikių romėnų ir laisvo stiliumi imtynėse. Nuo Palusalui avo pasiekimais neatitinkamai kitas imtininkas Johannes Kotkas, 1938 m. Talihe ir 1939 m. Oslo imtynėse Europos meistras vardo, grakų romėnų imtynėse.

Šiuo metu patasarių Kotkas dalyvavo Sovietų Sajungos pirmenybėse ir laimėjo pirmąją vietą. Tapę visasajunginių meistrų Kotkas buvo atstymtas laury vainikui, kuriamo netrukė raudonųjų kaspinu. Po kelių mėnesių Kotkas dingo GPU kalėjimo rūsyje.

Tretysis žymus estų sportininkas, tapę čekistų auką, yra Europos meistras rytų rutulio stūmimė Aleksandras Krečkas. Geriausia Krečko pasekmė yra 16,415 m, ir jis buvo laikomas vienu geriausiu savo sritiję visame pasaulyje. Vienoje Kopenhagos plaukimo šventėje Raguhilde Hvegerė vos nebuvu nugalėjė Soerenenės. Vis dėlto 100 m laisvų stūmimų pasibaigė Hvegerės pergale — 1:06,6 min. Soerenenės laikas 1:06,7 min. Ta pačia proga pranešama, kad Hvegerė tapė 8 ir 9 d. d. kvečiamą startuoti Vienoje. Pakvietimą Hvegerė jau yra priėmusi.

Die Staatliche Versicherungsverwaltung gibt bekannt:

Valstybinio Draudimo valdyba praneša:

1. dass mit der Durchführung der Formalitäten der obligatorischen Gebaeude- und Vieh- (Pferde und Rinder) Versicherung fuer das laufende Jahr 1941 bereits begonnen worden ist;
  2. die Staatliche Versicherungsverwaltung haftet fuer die nach dem 1. Januar 1941 entstandenen Schaeden (Kriegsschaeden sind ausgeschlossen);
  3. der Ort und die Zeit, wo und wann die Versicherungsscheine (Pollicen) der Obligatorischen Versicherung in Empfang zu nehmen und die fuer obligatorische Versicherung zu zahlenden Praemien zu entrichten sind, werden von den örtlichen Versicherungsinspektionen oder den Gemeinde-Verwaltungen bekannt gegeben;
  4. Besitzer des obligatorisch versicherten Eigenthums werden aufgefordert auf die in den Bekanntgaben festgesetzte Ordnung und Leit der Praemienzahlung streng zu achten.
- Auskuenfte in allen Versicherungsangelegenheiten erteilt die
- STAATLICHE VERSICHERUNGSVERWALTUNG fuer Litauen
Kaunen, Mickievicius g. 5
Tel. 21383.
- und die STADT- oder KREISINSPEKTIONEN bzw. Bezirks-Inspektoren.

VALSTYBINIO DRAUDIMO VALDYBA
Lietuvių
Kaunas, Mickievicius g. 5
Tel. 21383.
ir MIESTU ar APSIRICIU INSPEKCIOS arba Rajono Inspektoriat.
1475 (1)

Kauno Teatras

Penktadienį, spalį 3 d.,
MADAME BUTTERFLY

Puccini 3 v. opera
Bilietai nuo 2—12 Rb.

Šeštadienį, spalį 4 d.,
COPPELIA

Delibė 3 v. baletas
Bilietai nuo 2—10 Rb.

Sekmadienį, spalį 5 d., 13 val.
TARTUUFAS

Moljerio 5 v. komedija
Bilietai nuo 1—6 Rb.

Sekmadienį, spalį 5 d., vakare
FAUSTAS

Gounod 8 pav. opera
K. Petruskai dalyvaujant
Bilietai nuo 3—15 Rb.

Spektaklių pradžia 18.30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

KAUNO JAUNIMO TEATRAS

Šeštadienį, spalį mén. 4 d., 15.30 val.
12 BROLIU JUODVARNIAIS LAKSCIUSIU

S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka.

Sekmadienį, spalį mén. 5 d., 15 val.
12 BROLIU JUODVARNIAIS LAKSCIUSIU

S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka.

Bilietai nuo 0,5 iki 4 rublių parduodami teatre kasoje (Laisvės al. 41) nuo 10 iki 15 ir nuo 17 iki 19 val.

KAUNO APYLINKĖS TEISMO SKELBIMAS:

1941 m. rugsėjo mén. 17 d. Kauno Apylinkės Teismas, išžiūrėjęs viešame posėdyje, civiline byla Samolio Petro su Samoliene-Vaškevičiūte Stefinja dėl ištuokos ir remdamasis 38, 47, 48, 53 str. S. Ist., nusprendė: Petra Samoli, Vincento Samolio ir Elžibetas Samoliene - Jankevičiūtės sūnū, gimusi 1887 m. lapkričio 30 d., ir Stefanija Samoliene-Vaškevičiūte, Franco Vaškevičiaus ir Rozalijos Vaškevičienės-Kalinaitės dukteri, gimus 1898 m. rugėjo 26 d., kuriai sambuoka sudaryta Liepojaus R. Katalikų Bažnyčioje 1914 m. rugsėjo 28 d. ir išrašyta į tos Bažnyčios jungtinių metrikų knygą 1914 m. rugsėjo 28 d. (metrikų išrašas N. 79), ištuotai; ištuokiamajai Stefanija Samoliene-Vaškevičiūtei palikti pavarde „Vaškevičiūtė“; ši sprendimą skelbtai viena kartą laikraštyje „I Laisvė“.

1501(1)

Kauno suaugusių institute

atidaramas dar naujas skyrius. Nuo š. m. spalį mén. 15 d. steigiamas technikos skyrius su šiomis šakomis:

1) Mechanikos, 2) elektrotechnikos, 3) statybos, 4) chem. technologijos.

Kursas išeinamas per 2 metus. Klausytojais priimami baigę 4 gimnazijos. Informaciją galima gauti Instituto raštinei Laisvės al. Nr. 43, b. 3. Tel. 24036.

Direktorius
1503(1)

Reikalangas vyru tautiniams rūbams siūti siuvėjas. „D A I L E“, Kaunas, Daukanto g. 7.

1510(1)

I LAISVE

Redakcija — Duonelaičio 24, II a., vyr. redaktoriaus tel. 20520, redakcijos sekretoriatas — 21414, redakcijos — 20530. Interesantai priimėjami 12—13 ir 17—18 val.

Administracija — Duonelaičio 24, I a., tel. 26375.

Skelbimai priimami tik iš vakaro iki 18 v. v.

RADIO PROGRAMA

PENKTADIENIS, X 3

5.00 Vokiečių karalius; 6.00 Malda, dienos mintys. Rytinis koncertas (pl.); 6.40. Mankšta. Vadovauja K. Marijosiene; 7.00 Žinios vokiečių k.; 7.15 Žinios, pranešimai, dienos programma; 7.45 Koncertas (pl.); 8.15—9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas (pl.); 10.10 Mokslo įvaivybės; 10.30 Koncertas (pl.); 11.30 Juozas Rimantas: Apie musių miestą; 11.50 Tarpinė muzika; 12.00 Varpu muzika iš Karo muzieju: Žinios, tolimesnė dienos programma; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių k.; 12.45 Vduodenio koncertas (transl. iš Vokietijos); 14.00 Žinios vokiečių k.; 14.15 Popietinis koncertas (transl. iš Vokietijos); 15.00 Žinios vokiečių k. Po ju — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradas; 17.00 Žinios vokiečių k.; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Vakams. Geisleris „Zalias miestas“; 18.00 Mišrus koncertas (pl.); 18.30 iš laiko įvykių, pranešimai 18 fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių k.; 20.15 Žinios, programma rytdienai; 20.30 Šilaičių lietuviams; 20.45 Patarimai ūkininkams; 21.00 Salonių orkeistro koncertas; 22.00 Žinios vokiečių k.; Po ju — žinios lietuviškai. Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

SESTADIENIS, X 4

6.00 Malda, dienos mintys. Rytinis koncertas; 7.00 Žinios vokiečių k.; 7.15

Sužinojės skaudžią žinią dėl neužmirštamo mano ligamečio „GerMaPo“ bendradarbio ir bičiulio

A. A. Adolfo Gerdvilio

mirties, žmonai, sūnumas, dukreli ir giminėms reiškia gilią užuojautą

1941. IX 26.
Berlin

Vytautas Malela su šeima

Zinios, pranešimai, dienos programma;

7.45 Tarpinė muzika; 8.00 Mankšta moterims. Vadovauja D. Nasvytytė; 8.15—9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas (pl.); 10.10 A. Griskenas: Kur bega Šešupė...; 10.30 Koncertas (pl.); 11.30 Sveikatos patarėjas (dr. B. Matulionis); 11.50 Tarpinė muzika; 12.00 Varpu muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimesnė dienos programma; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių k.; 12.45 Vidudienio koncertas (transl. iš Vokietijos); 14.00 Žinios vokiečių k.; 14.15 Popietinis koncertas (transl. iš Vokietijos); 15.00 Žinios vokiečių k. Po ju — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradas; 17.00 Žinios vokiečių k.; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 K. Vairas: Kalp prasidėjo literatūra; 18.00 Jonu Dambrauskio kūrinų koncertas; 18.30 Laiko įvykių, pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių k.; 20.15 Žinios, programma rytdienai; 20.30 Vaidinimas: Šekspyro „Venečijos pirklys. Rež. J. Gučius; 22.00 Žinios vokiečių k. Po ju — žinios lietuviškai. Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

Pienocentru reikalingi inžineriniai ir technikai mechanikai. Kreiptis i

Technikos skyrių, Laisvės al. 29a Nr. 1508(1)

Kėdainių Apyl. Teismas šaukia 1940 m. lapkričio mén. 5 d. mir. Leon PETKEVIČIAUS įpėdinius 6 mén. būvę nue šio skeibimo dienos parleikišti savo teisių i velionies palikima, esant Kėdainių valsč., Vilainių vien. iš 14,8 ha žemės su trobesiais; Kėdainiuose, Šėtos g. Nr. 34 sodyba su trobesiais, gyvu ir negyvu inventoriu ir Kėdainių miesto žemės sklypo 4,12 ha (aps. b. 35/41).

1482(1)

Smulkūs skelbimai

Akis gydytoja

Med. Dr. V. ALSEIKIENĖ
priima nuo 9—12 val. ir nuo 18—19 val. Mickevičiaus 11a, bt. 1.

1392(10)

PIRSIUI geros išvaizdos AUTOMOBILI — LIMUZINA. Siūlyti i BAU — UNION, tel. 24187 kasdien nuo 8 val. iki 18 val.

1370(4)

JEI IŠVERSTI KA NORS REIK, I SAPIEGOS 6 EIK.

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia i vokiečių kalba prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tif. 23727.

1223(15)

Ponia 30 metų amžiaus, balgusi 5 klasės gimnazijos, gerai mokanti lietuvių, vokiečių, rusų ir lenku kalbas keletą metų dirbus kavinėje — restoranė bufetininkės — vedėjos tarnyboje, turinti geras rekomendacijas, ieško panašios tarnybos. Kaunas, Jucezapavičiaus prospe. 89a, bt. 1, dėl L. E.

1439(3)

Šeimai iš 3-ų asmenų reikalinga myliinti vaikus tarnaitė.

Kreiptis nuo 17 val. (5 val. po pilt.) Savanorių prospe. 69, but. 7. (II-ras aukštasis).

1515(1)

Reikalinga tarnaitė, myliinti vaikus. Gedimino g. 42, but. 2.

1483(1)

Keisius chrom. batams su aulais medžiagą ir vir. žieminių paltų. Dėl salygų kreiptis: Šanciai Pušyno g.vė 55 Nr. nuo 16 val.

1484(1)

Ieškomas pirkli lokomobilis ne mažiau 45 PS. Pranešti Kauno Apskrities Pramonės Skyriui, Duonelaičio gtv. 13 Nr., tel. 28552 N.

1485(1)

Raudondvario malūne — lentpiuvėje parduodamos piūvenos, galima ir su pristatymu. Kreiptis vijoje arba Kauno Apekrīties Pramonės Skyriuje, Duonelaičio gat. 13 N., tel. 28652.

1486(1)

3-ju asmenų šeimai reikalinga mergaitė. Teirautis: nuo 17 iki 20 val. Poškos g. 2, III aukštasis.

1487(1)

Skubiai reikalinga mažai šeimai mokanti virši tarnaitė — šeimininkė. Kreiptis: Kęstučio 38, but. 18, nuo 12—15 val.

1488(1)

Igalioinio Profesinėms Sajungoms Lietuvoje įstaiga Kaune, Vytauto pr. Nr. 63 pirkia rašomųjų mažinėlių ir dviraičių. Siūlyti raštai, nurodant firmas sužinoti nuo 14—20 val.

1511(1)

Tarnautojas ieško miesto centre atskiro kambario su baldais. Siūlyti Laisvės al. 47a, b. 3, arba namų sargui.

1490(1)

Tarnautoja ieško miesto centre mebluoto kambario. Siūlyti telef. Nr. 24902.

1512(1)

REIKALINGA 2 namų darbininkė.

Viena — Žemaičių 60, b. 2, II aukštasis 2 asmenų šeimai ir viena —

Prūs 2, b. 2. Kreiptis nuo 17 — 20 val.

1491(1)

Išnuomojamas didelis ir saulėtas kambarius su baldais Kipro Petrusko g-vė 12a, b. 1.

1492(1)

Ieškoma pirkli nedidelė kėklinė kroenis. Prašoma rašyti: Kaunas, Duonelaičio g. 39 — 7, Ivanauskas.

1494(1)

Technikumo mokytojui reikalingas šildomas krosnis 3 — 4 kambarių butas. Suinteresuoti tesikreipla tel. Nr. 23673 arba į Savanorių pr. 281.

1495(1)

Jaunas, baigęs amatų mokyklą, valkinas, tarnavęs Auto Rinktinėj 2,5 m, ieško ūkio — mechanikai vienos. Siūlyti I Laisvės administracijai Nr. 1333.

1496(1)

Pamestas 41—IX—7 d. apie 6 — 7 val. ryte vyriškas klēpinis laikrodis firmos „Tissot“ einant iš Putvinisko g. Mickevičiaus, Karmelitų ir Napolėno g.vė. Radusiam prašau už atlyginimą gražinti į Putvinisko g.vė. Nr. 9, but. 12, kieme apie 19 val. val. A. P.

1498(1)

Pradžios mokylos mokytoja, dirbanti Birutės kaime, ūkiai Kauno (prie Botanikos sodo), nori keistis vieta su mokytoju, dirbančiu Kauno mieste.

1499(1)

Kreiptis nuo 15 val. šiuo adresu: Kaunas, Raikšio g.vė Nr. 16a, bt. 1.

1497(1)

Reikalingas rašas mažinėlė. Kreiptis L. Sapiegos g. 1, bt. 9a.

1499(1)

RADIO TAISYMAS</

Žvilgsnis į atžalyną

Laikraščiu vedamieji išprate atžymėti dienas, kai susirenka sesijai parlamentai, suvažiuoja mokslinei, menininkai ar diplomatai, o kad i pradžios mokyklas susirenka vaikai, ar tai ne paprastas ir kasdieninis reiškinys? Todėl ar verta bandyti sutelkti mūsų visuomenės dėmesį į tai, kad po vyrakščių kulklių mokslo metų pradžios iškilimų šandien mūsų pradžios mokyklos imasi darbo? Tautai, kurios visas dėmesys sukauptas į aštūnų kylančiosios tautos daliais ugdymas yra viena iš didžiausių rūpesčių. Nieku būdu tačiau nėra tik asmeninis tévų ar profesinis mokytojų reikalas. Todėl mūsų parėgiai tinkamai įvertinti tą didžiuli darbo barą, į kurį šandien stoja tūkstančiai jaunų darbininkų, apie kuriuos mes dažnai iš viso užmiršame, kad jie dirba.

Mokinio darbas, jeigu jis yra deramai organizuojamas ir kontroliuojamas, yra nė kiek nemažesnės reikšmės ir nė kiek nelengvesnis, kaip suaugusiuoju darbas imonėse ir įstaigose. Jaunutėmis galvomis sulimi viena grandžių kartais vos besuvokiamus tiesę ir žinių ir išjudenti savo smegenis, kad jos būtų pajėgos kopti vis aukščiau pažinimo laiptais ir ateity įsiungti į kūrybinį kultūros darbą, tai pastanga, kurios nevertinti vien dėl to, kad už tai niekas šiuo metu nemoja algos, būtų tikras nesusipratimas. Nesubrendusiai vaikų valiai ji iš viso būtų neįmanoma, jei nebūtų vyresnių remiama. Kaip tad įvertinti ty vyresnių poelius, kurie ne tik nešalina mokinio darbingumą trukdančiu kliūčiu, bet dar ju visai lengva širdimi pri-smaigsto. Mes, p.vz., žinome, ką reiškia mokinui laisvalaikio judėjus tyrame ore, ir todėl visai nerorėtume matyti mokyklinio jaunimo stovinuojančio eilėje prie kioskių papirosoams gauti, kad ir mielajam dėdei.

Privalomas visuotinis pradžios mokslas pas muo nėra labai senas dalykas. Todėl gal dar ne visi betarpiski šventimo vadovai yra išsammoninė, kad tas tautinių tradicijų tēsimas ir kūrimas, kurį ligi šiol puoselėjo lietuviška šeima, didėje dalinių tenka perimti ir patobulinoti mokyklai. Šios dienos lietuviškas mokyklinis jaunimas yra tikra žodžio prasme išplėstas iš bolševizmo nasrų: bolševikinė dv asia jaunbandė vietoje tradicinio lietuviško santūrumo ir nuoširdaus pagarbumo vyresniems užmesti Azija develiantį židumą ir, kur to reikiė, vergiskumą. Žinoma, giliu tos dviasios pėdsakų negalėjo paikti, bet yra dalykų, kurie mums likę iš dar senesnių laikų ir kurie šandien, atsigrižus veidu į Vakarus, turi galutinai išnykti. Mes vis pasigendame išorinio mūsų moksleivio apsašymo ir tikrai jaunuoliško judrumo: juk tai nepakenčia ma, kai šiaip geras ir darbštus gimnazistas, jei dežuruojantis mokytojas jo nenutveria, pertraukų metu, užuot skrajojės po klemą, slankioja sustinges mokyklos koridoriais rankas ligi alkūnių suvares į kelinių kišenes. Juk visa tai nebeatšaukiamai turėjo sutvarkyti pradžios mokykla.

Šalia tų pastangų duoti mokinii maksimum žinių, išvystyti visą galimą formalinį proto pajėgumą, išugdyti tas moralines savybes, kurios padarys juos paslaukojančiais tautinės bendruomenės narais ir pozityviais piliečiais, pagaliau, šalia pastangų duoti europinio išviršinio aptašymo, mes šiemet ypatinai laukiamė iš mokytojų, kad jie visu uolumu vykdys tai, dėl ko jau seniai esame sielojėsi: jie pastebės ir atrinks talentingus ir gabiuosius mokinius, kad vėliau galėtu būti sudarytos jiems sąlygos išvystyti visą pajėgumą, ir tuo būdu tie nuostoliai, kuriuos yra mums padares paskutinėmis savo išautėjimo dienomis raudonasis teroras, būtų su kauptu išvenginti.

Baisi „Eestirand“ garlaivio kelionė

Kaip bolševikai gabeno 4.000 suimtuju estų

Visoms trims mažosioms Pabaltijo automoms bolševikų valdymas paliko labai skaudžią, niekad neužmirštamu žaizdą. Visos jos neteko tūkstančiu geriausiu energingiausiu savo vaiku. Estu tautai, berods, daugiausiai teko nukentėti, nes ten bolševikai ilgiasiai išautėjo. Štai Tallinne leidžiamas estu laikraštis „Linna Teataja“ jau daugelis dienų kai spaudina ilga iš „Eestirand“ garlaivio išgelbėtų estų sarašą. Rugpiūčio mėn. iš laivas buvo sukimšta 4.000 estų vyru, kurie buvo tremiami į Sovietų Rusiją. Čia skaitytojams patiekiamie vieno iš tu 4.000 estų tos balsios kelionės į laimingą išgelbėjimo aprašyma.

Tai buvo rugpiūčio 22 d., kai aš kartu su daugeliu kitų estų vyru bolševikų pareigūnu įsakymu buvau nubentas į „Eestirand“ garlaivį. Šis laivas visai nebuvo tinkamas tokiai daugybei žmonių gabenti ir todėl tuoju visos kajutės ir blyktis buvo pilnas žmonių. Rusai palydovai labai paviršutiniškai skaldavo į garlaivį gabenantus žmones, todėl aš negaliu visai tikrai pasakyti, kiek iš viso „Eestirand“ garlaivye balsiai suklimšti žmonių buvo. Tačiau kapito-

no nuomone, ten turėjo būti daugiau negu 4.000 žmonių. Netrukus laivas išplaukė į Tallinno uostą, kur įmetė inkara. Nė vienas mūsų nežinojo, ka jie su mumis darys.

Rugpiūčio 24 d. rusiškas konvojus, kuriam priklausė ir mūsų transporto laivas, išplaukė į Tallinno uostą. Jau pačioj kelionės pradžioj maždaug iš 40 granatomis ir kulkosvaidžiai apsiginklavusiu vyru susiedantį palydovu komanda privertė mūsų pasišalinti nuo laivo blyktis. Tuo būdu daugiau negu 4.000 žmonių turėjo balyta vėlava ir kai vokiečių laukinėja pamatė, pasuko atgal. Dabar laivas stovėjo vietoje ir buvo kiek pasvirės. Bolševikai palydovai tarėsi, ką toliai daryti, o politinis komisaras motoriniu laiveliu nuplaukė į miesto gauti naują direktivą. Netrukus jis gržė atgal su įsakymu, kad laivas plaukų toliau į Kronštata.

Kai mes priplaukėm netoli uosto esančią Nargeno salą, staiga suskambėjo riksmas: „Atskrenda lėktuvai“. Tai galėjo būti tik vokiečių bombonešiai. Laive kilo visuotinė panika, nes juk artėja vokiečių laukinėja negalejo žinoti, kad mūsų laive yra 4.000 suimtuju estų. Nė vienas nebenorėjo likti ankstose vidujinėse laivo patalpose, visi veržesi į blyktį. Tačiau ten patekti trukdė rusų jūrininkai, kurie atklaipė revolerius saugojo angas į blyktį. Tuomet ir patalkė pirmosios bombos į laivą. Jos pramušė blyktį ir sprogo anglų bunkeryje į krovinių patalpese. Tuo

momentu vyko klaikūs dalykai. Per sudraskytus kūnus ir medžio šipilius žmonių masė puolė laukinėja. Daugelis jų šoko per borta į jūrą ir bandė plaukdamis išsigelbėti. Vienam iš mūsų pavyko ant laivo stiebo iškeitai balyta vėlava ir kai vokiečių laukinėja pamatė, pasuko atgal. Dabar laivas stovėjo vietoje ir buvo kiek pasvirės. Bolševikai palydovai tarėsi, ką toliai daryti, o politinis komisaras motoriniu laiveliu nuplaukė į miesto gauti naują direktivą. Netrukus jis gržė atgal su įsakymu, kad laivas plaukų toliau į Kronštata.

Tuo tarpu aš tvirtai pasiryžau bet kuriai kaina bėgti į tikėjaujus plaukdamas pasiekti krantą. Nežiūrint į tai, kad rusai jūrininkai negalestinėti, vis dėlto man atrodė, kad išs tėra vienintelis kelias pabėgti į išgelbėti. Todėl kai tik laivas vėl pradėjo plaukti, aš pasinaudojau tuo momentu, kai vėl vokiečių lėktuvu artėjimas sukėlė naują panika, šoki per borta į plaukti į dar matėma Wrangelholmo salos kranta. Trys kiti vyrai pasekė mano pavyzdžiu. Dabar mes galėjome stebeti, kaip lė-

tuvas „Eestirand“ garlaivij bombomis ir kulkosvaidžių ugnimi priversti pakeliti savo kursą į taip pat pasuktį į krantą. Kad vėl nepatektumė į mūsų palydovų rankas, mes buvome priversti plaukti priešinga kryptimi ir tikėjomės pasiekti kuria kita sala.

Mes plaukėm lygai ir rami, norėdami išsaugoti savo jėgas, nes tarp mūsų ir žemės dar tebebuvo didelis tarpas. Šiu valandu aš nenukomė neuzmisiu. Vėjas ir jūres bangos dėlei stipresnės, ir taip pat pradėjo temtī. Dėl padidėjusio bangavimo praranko man iš akių kartu plauke mano bendrakelionai ir aš plaukiau vienas. Tuo tarpu atėjo naktis. Aš tik su nemažomis pastangomis begalėjau plaukti. Pagaliau aš patekau į jūros srove, kuri mane nuo salės neše vėl į atvirą jūrą. Tik įtempus paskutinės jėgas, pavyko man ta srove nugalėti. Pagaliau po komisijos pajutau kietą pagrindą, išsvyravau į krantą ir tenai susmukau vietoje.

Krante mane ir surado rusų sargybiniai, kurie šioj saloje patruliavo. Mane nugabeno į sargybos būstą. Kai kurie kareiviai pareiškė, kad jie mane užmušia, bet pagaliau sargybos viršininkui pavyko juos nuraminti ir kita rytą motoriniu laivu mane nugabeno į Wrangelholmo salą. Tenai, netoli kranto, stovėjo „Eestirand“. Pačių pasidarytų sielinių pagalba visa laivas įgula buvo iškelta į krantą. Taigi, mes turėjome čia teleti laukti, kol iš Tallinno atplaukia kiti laivas ir mus paimes nugabentų į Kronštata. Iš čia mes girdėjome neperstojantį artillerijos griaudimą, kuri buvo panaudota kovoje dėl Tallinno. Toje pusėje kilo didžiuliai dūmų debesys ir atrodė, lyg visas miestas liepsnotų. Tiki staiga iš karto pasidarė beveik slegianti tyla. Mes visai nesupratome, kas tal galėtu būti tuoju naujautėm, kad vokiečių kariuomenės dalinai įlaisvino Tallinna. Atrodė, kad ir rusų jūrininkai ta pat pajuto, kadangi dabar jie be pasipriešinimo leidoti nuginkluojami. Netrukus mūsų nujautimą patvirtino atvykėliai vienai žvejai, kuris atgabeno žiną, kad Tallinnes jau esas veikėti kariuomenės pajamas. Dabar jau nebeigai trukus savo belaisvius mes galėjome perduoti vienam vokiečių kariuinkui. Mes buvome išgelbėti.

Iškilmingas mokslo metų atidarymas

Vakar Vokietaičio vardo pradžios mokykloje iškilmingai pradėti naujieji mokslo metai. I ta proga surengtas iškilmes atsilankė Kauno miesto komisaras p. Crammer, vokiečių civilinės valdžios atstovai, miesto burmistras p. Palčiauskas, pedagogai su vyr. inspektoriumi p. Valantinu priešakyje į kiti.

Atvykus į iškilmes miesto komisaras p. Crammer pasvaikino viena šios mokyklos moksleivių ir įteikė puokštę gėlių. Iškilmes pradėtos Br. Jonušo vadovaujamu policijos dūmu orkestro koncertu. Orkestras išpildė kelius R. Wagnerio ir Fr. Listo kūriniai. D'idelio pasisekimu susilaikė lietuvių tautiniai šokiai. Kelių senovės lietuvių tautinius šokius išpildė p. Kazakaitytė, o Vokietaičio vardo mokyklos moksleiviai — berniukai ir mergaitės — pašoko „Rogučius“, „Oželį“, „Kepurinę“, „Kubilą“ ir „Ziogelius“.

K R O N I K A

DRAUDŽIAMAS PREKIAVIMAS UŽMIESČIUOSE

Vaiviojančius į turgų ūkininkus kauničiai dažnai pastinka užmiesčių. Daug vežamų prekių šie „perkupčiai“ ir nuperka iš ūkininkų. Nupirktaisiai prekes atgabena į Kauną parduoda aukštėnėmis kainomis arba kitaip būdais spekuliuoja. Dabar toks nelegalus ir spekulatyvinis prekiavimas uždraustas. Visi tie, kurie tokiu būdu prekiava, yra baudžiami. (v.)

SURINKTA DAUG RAŠYTOJO RANKRAŠČIU

Prie Vytauto Didžiojo Universiteto veikia rašytojų rankraščių muziejus. Jame surinkta daugelio mūsų rašytojų įvairių rankraščių. Muziejuje tu-

Pasibaigus meninei daliui, vyr. pradžios mokykly inspektorius p. Valantinas pasakė sveikinimo žodį, peržvelgdamas netolimą lietuvių tautos praeitį, siaučiant Lietuvoje raudoniesiems barbarams. Nors Lietuva tėk vienerius metus buvo visa naikinančio bolševizmo paverpta, tačiau jai padarytos žaizdos yra tiek gilios, jog turėtų būti gydomos ilgesnių laikų. Kalbėtojas pareiškė džiaugsmo išgauningu Didžiosios Vokietijos žygium prieš bendrą visos žmonijos priešą bolševizmą ir tuo, kad dabar mes galime testi savo darbą tolau, padėkoju miesto komisarui p. Crammer už jo pastangas ir rūpestį, kurių dėka, kad ir šiomis kalbėtojas apystovomis, sudaryta galimybė mūsų jaunesniams mokytis.

Miesto komisaras p. Crammer savo žodyje ryškiai pabrėžė pragačtingą bolševikų veiklą Ispanijoje. Suomijoje, Lietuvoje ir kitur, visur čia paliktus kruvinus

rima rankraščiu ne tik šio meto rašytojų, bet ir mūsų atgimimo laikų. Prūsijos lietuvių rašytojų ir t.t. Dalis šiu rankraščių jau sukatai, tačiau didesnė dalis dėl apstas darbo i kartotekas tebera neįtraukta. Šio darbo pakaks dar keleliems metams. (av.)

PARUOŠTAS BOLŠEVIKŲ TERORO VIETU ŽEMĖLAPIS

Be kitų įvairių Raudonojo Teroro muziejeje esamų eksponatų, jau yra paruošta raudonojo teroro Lietuvos žemėlapis, kuriamo raudonais taikais pažymėta 70 vietai, kuriose įvykdyti stambesni bolševiku teroro aktais. Žinoma, šis žemėlapis dar nepilnas ir vėliau dar gerokai raudonais taikais bus išmargintas. (v.)

PRAHA. SS-Obergruppenführeris Heydrich, kuriam pavesata eit Reicho protektorius pareigas Bohemijoje ir Moravijoje, sekmedieni Prahos pilyje pradėjo savo darbą. Reicho protektorius pareigas elančio SS - Obergruppenführerio Heydricho įsakymu už valstybės išdavimą buvo suimtas autonominės protektorato vyriausybės ministeris pirminkinas inž. Elias ir atiduotas teisti Vokiečių Reicho tautos teismui. Tuo pačiu metu suimtasis buvo nušalintas iš autonominės protektorato vyriausybės ministerio pirminkino vietas.

CHURCHILLIO KALBA BRITU NENURAMINO STOCKHOLMAS. X. 1. Vakarykštė Churchillio kalba atstovu rūmuose negalėjo patenkinti kritika. AMSTERDAMAS. X. 1. Angli informacijos biuras antradieni vaikare pranešė, kad generolas Smutsas pakeltas feldmaršalu.

tiško britų visuomenės nusistatymo. Laikraščio „Aftonbladet“ Londono korespondentas praneša, kad pirmą kartą Churchillio kalba Anglioje susidūrė su rimta ir rūpestinga kritika. Churchillio kalba parodžiuoja britų viešosios nuomonės suskiliimą bei siartinančios žemos akiavazdoje. „Daily Herald“ ir „News Chronicle“ cituoja tą Churchillio kalbos vieta, kurioje nurodoma, kad galiausiai transporto klausimas gali pasidaryti tokiu veiksmu, kuris apribos britų bei amerikiečių pagalbą Sovietų Sajungai. „Daily Herald“ klausia, ar transporto sunkumai kyla dėl tono žostokos.

Kaip suomiai paėmė Petrovskoi Sovietų politrukai, matydami beviltišką padėti, patys nusišaudavo

HELSINKIS. X. 1. Apie Petrovsko užėmimą papildomai oficialiai pranešama šiu žinių: Rugėjė 7 d. suomių kariuomenės dalinams po sekmingo veržimosi pirmyn užėmus svarbų kelių susikryžiavimą, toliau priešas buvo vejamas į rytus Syvaerio kryptimi. Tuo pat metu kiti suomių kariuomenės junginiai veikė tarp Aunaus ir Peraus ir rugsėjo 16 d. sunaikino ten buvusias priešo pajėgas.

Po šiu laimėjimų suomių užnugarių buvo išvalytas, ir rugėjė 18 d. pradėtas koncentrinis puolimas į Petrovsko. Pietuose puolimas buvo išilgai Murmansko geležinkelio linijos, o vakaruose — išilgai Saaemaejervio kelio. Priešo priešpuolis iš šiaurės, nukreiptas į suomiu sparna, buvo sekmingai atmuštas. Per visus tuos veiksmus iniciatyva bu-

vo vien tik suomų rankose. Per smarkias kovas nepaprastai apsupimui nepalankiomis gamtos sąlygomis priešas buvo palaiptiniu apsuptas Petrovsko srityje. Cia buvo sunaikintos žymios priešo pajėgos.

Spalio 1 d. pasibaigus šiemis karo veiksmams, miestas turių kapitulioti. 4.30 val. suomių kariuomenės dalinai įsiveržė į Petrovsko miesto centrą ir prie jo rotušės rūmų iškabino suomų vėliavą.

HELSINKIS. X. 1. Apie karo veiksmus suomiu rytiniam fronte, kur